

Tillsynsplan 2024

Verksamhetsområde miljö- och hälsoskydd

Beslutsdatum: 2024-02-13
Giltighetstid: 2024-12-31

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1 Tillsynens olika delar	3
1.2 Finansiering av tillsynen	4
2. Övergripande.....	4
2.1 Personal	5
2.2 Övergripande.....	5
2.3 Administrativt	6
3. Tillsynsområde.....	6
3.1 Miljöskydd	6
3.1.1 Miljöfarliga verksamheter	6
3.1.2 Enskilt vatten och avlopp.....	7
3.1.3 Områdesskydd.....	8
3.2 Hälsoskydd	8
3.3 Livsmedelskontroll	9
3.4 Alkohol och tobak m.fl.....	10
4. Sammanfattning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1. Bakgrund

En tillsynsplan ska upprättas varje år av tillsynsmyndigheten, detta för att tillsynen ska åstadkomma säkra livsmedel, god miljö och hälsa. För att det ska uppnås är det viktigt att prioritera tillsyn där riskerna är störst. En behovsutredning görs som underlag för att planera tillsynen så att tid och resurser används rätt. Planeringen dokumenteras i en tillsynsplan. Tillgrund för detta används Sveriges kommuner och regioners (SKR) modell. En tillsynsplan omfattar samma tidsperiod som behovsutredningen, det vill säga tre år, men är detaljerad och specificerad för ett år i taget och uppdateras varje år. Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13)¹ ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken. Av Livsmedelsverkets kontrollföreskrifter framgår att varje kontrollmyndighet årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll (LIVSFS 2005:21)².

Bygg- och miljönämnden leder och ansvarar för tillsynen med rättsverkan inom miljö- och hälsoskyddsområdet och vad som i övrigt enligt lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet inberäknat livsmedelsområdena. Nämnden har ansvar för prövning och tillsyn som ankommer på kommunen enligt miljöbalken, livsmedelslagen, smittskyddslagen, lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, alkohollagen, lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med receptfria läkemedel och strålskyddslagen.

1.1 Tillsynens olika delar

Tillsynsbehov för nämndens samtliga områden fördelas på styrd, händelsestyrd, behovsprioriterad och skattefinansierad tillsyn enligt SKR:s förslag på indelning av tillsynen.

- Styrd tillsyn motsvaras främst av tillstånds- och anmälningsskyldiga verksamheter.
- Händelsestyrd tillsyn är till exempel klagomål och ansökningar.
- Den behovsprioriterad tillsyn omfattar de ej anmälningsskyldiga verksamheterna inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Denna kategori kan även omfatta tillsynsprojekt, avloppsinventeringar med mera. Myndigheten planerar denna tillsyn och prioriterar resurserna utifrån lokala tillsynsbehov, lokala kunskaper och riskanalys.
- Den skattefinansierade tillsynen är obligatorisk och kan omfatta sanktionsavgifter, åtalsanmälningar, ogrundade klagomål och uppföljningar och riktad kontroll av livsmedelsfusk samt remisser och planarbete hos förvaltningen.

---

¹ <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/sfs-2011-13/2023-12-06>.

² https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/lagstiftning1/gallande-lagstiftning/livsfs-200521_2023-12-06.

1.2 Finansiering av tillsynen

Tillsynen enligt miljöbalken ska i huvudsak finansieras via avgifter. Timavgiften för miljöbalkstillsynen är beslutad av kommunfullmäktige. Riskbedömning av varje tillsynsbransch ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och utgör därmed underlag till vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala. Avgiften för respektive tillsynsobjekt bestäms utifrån branschens bedömda tillsynsbehov. Även taxan som är framtagen enligt SKR:s modell reglerar tillsynsbehovet för vissa branscher. Avgifterna för tillsyn regleras i Knivsta kommuns ”Taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område” som beslutades av kommunfullmäktige den 21 november 2018 (KS-2018/595).

Verksamheterna betalade tidigare en årlig avgift. Den 23 april 2020 fattades ett ordförandebeslut om att samtliga avgifter enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen ska debiteras i efterhand (BMN-2020/103). Detta innebär att de verksamheter som tidigare betalade årlig avgift för tillsyn i förskott istället betalar efter att tillsynen blivit utförd. Övriga verksamheter betalar timavgift. Inom områdena för alkohol och tobak m.fl. gäller årlig avgift. Tillkommande tillsynstid på grund av avvikelser eller större risker i enskilda verksamheter än förväntat debiteras med timavgift i efterhand.

Offentlig kontroll enligt livsmedelslagen utförs i syfte att konsumenterna ska få säkra livsmedel, att inte bli vilseledda och att informationen om maten ska vara enkel att förstå. Kommunens kostnader för offentlig livsmedelskontroll ska täckas med avgifter. Hur många timmar planerad kontroll en verksamhet har och därmed hur hög kontrollavgiften ska vara fastställs utifrån Livsmedelsverkets vägledning för riskklassificering samt av kommunfullmäktiges Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelsområdet som beslutades 21 november 2018 (KS-2018/596). De företag som betalar de högsta avgifterna kan få flera kontrollbesök per år. De som betalar för mindre än 4 timmar per år får normalt inte besök varje år. I stället läggs kontrolltiden ihop och verksamheten får istället besök vartannat eller vart tredje år. Alla livsmedelsverksamheter ska få minst ett besök inom en treårsperiod. Utöver den årliga planerade livsmedelskontrollen tillhandahålls myndighetservice i form av rådgivning och information, hantering av klagomål och matförgiftningar samt besvarande av remisser och myndighetssamverkan. Denna tid finansieras av kommunbidrag.

Kontrolltid är tid som finansieras med årliga avgifter, timavgifter eller kommunbidrag. Enligt SKR ligger kommuners debiteringsgrad mellan 600-1000 timmar. Miljömyndigheten i Knivsta räknar på 800 timmar per årsarbetare. Det förutsätter att resurserna motsvarar behovet, är resurserna mindre så minskar antalet tillsynstimmar per årsarbetare.

2. Övergripande

2.1 Personal

Antalet årsarbetare är fler i början av 2024 än 2023. Verksamheten består idag av sex inspektörer och en administratör förutom ledningstjänster. Det ger i årsarbetskrafter, 5,8 inspektörer och 0,75 administration. Viss förstärkning kommer att ske genom konsultstöd inom strandskydd där kompetens inte finns internt. Myndigheten fokuserar på att ta hand om händelsestyrda ärenden, ge information till verksamheter och viss prioriterad tillsyn. Under 2023 har mycket tid lagts på rekrytering och introduktion av nyanställda. En sammantagen effekt av tidigare personalomsättning inom de olika tillsynsområdena, är ett eftersläpande tillsynsbehov från 2022 och 2023 samt att tid sätts av för kompetensutveckling inom vissa områden.

Behovsutredningen ligger till grund för tillsynsplanen och visar att behovet överstiger resurserna. En prioritering görs utifrån behov och risk.

Underlag i timmar från behovsutredningen:

Tabell 1. Det uträknade behovet inom tillsynsområdena samt befintliga resurser i timmar och årsarbetskrafter. En schablon om 800 timmar tillsynstid per person har använts

	Miljöskydd	Hälsoskydd	Livsmedel	Alkohol, tobak mfl
Styrd tillsyn	1215	520	832	290
Händelsestyrd	1302	239	384	206
Behovsstyrd	975	433	45	-
Skattefinansierad	460	208	193	146
Summa behov	3952 tim	1400 tim	1454 tim	642 tim
Befintliga resurser	1600 tim	1240 tim	1400 tim	400 tim
Befintliga årsarbetskrafter	2	1,55	1,75	0,5
Behov årsarbetskrafter	4,94	1,75	1,8	0,8

2.2 Övergripande

Enligt Naturvårdsverkets nationella strategi för tillsyn enligt miljöbalken finns det fokusområden som rör den kommunala tillsynen. Det är avfall, förorenade områden, hälsoskydd, miljöfarlig verksamhet och eventuellt vissa delar inom naturtillsyn. På livsmedelssidan arbetar man mot operativa mål. Inom samtliga områden prioriteras tillsynen av anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter.

Miljömyndighetens taxor är i behov av revidering, liksom Knivstas miljö- och hälsoskyddsföreskrifterna. Tillsynsplanen ska årligen uppdateras.

2.3 Administrativt

Löpande administrativa uppgifter omfattar diarietföring, information och service till allmänheten samt registervård och arkivvård. Behov finns av gallring och arkivering. Underhåll av e-tjänster och blanketter sker också.

Ett avloppsregister ska byggas upp enligt krav från Havs- och vattenmyndigheten och ett register för flerfamiljshus ska skapas.

Två nya moduler till Ärendehanteringssystemet Castor infördes under 2023, Tillstånd och FörRätt. Det avslutande arbetet med införandet sker under 2024. Även en modul för att hantera serveringstillstånd införs i början av 2024.

Myndigheten tar också fram underlag och rapporter till centrala myndigheter, för NKI mm.

3. Tillsynsområde

3.1 Miljöskydd

Miljöskydd delas in i tre områden för att lättare skilja på uppgifterna eftersom det består av många olika delar. Behovsutredningen visar att ca 40 % av tillsynen som kan täckas med dagens resurser.

Uppgifter som inte genomförs:

- Alla områden och typer av ärenden om det kommer stora händelsestyrda ärenden som kräver inläsning, kunskapsinhämtning genom samverkan och handläggning.
- Naturvårdsverkets fokusområden
- Begränsad tillgänglighet

3.1.1 Miljöfarliga verksamheter

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken för skydd av människors hälsa och miljö. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Knivsta kommun. Tillsynen är riskbaserad och omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som jordbruk, kemisk industri, fordonsservice, mindre produktionsindustrier, avloppsreningsverk och förbränningsanläggningar.

Arbetet innebär också hantering av händelsestyrda ärenden bestående av ansökningar och klagomål. En stor del av årets myndighetsrapportering och granskning av årsrapporter inom exempelvis köldmedia sker under de första sex månaderna.

Prioriteringar:

- Fortsatt utbildning av ny miljöskyddsinspektör för att utföra tillsyn enligt miljöbalken
- Utföra jordbrukstillsyn vilket delas upp på tre år med fokus på stall 2024.
- Utföra styrd tillsyn på verksamheter

Uppgifter som inte genomförs:

- Arbetet med förorenade områden
- Byggavfall och masshantering
- PFAS m.m. om det inte sker i ordinarie tillsyn av miljöfarliga verksamheter
- Tillsyn på U-verksamheter

3.1.2 Enskilt vatten och avlopp

Myndigheten utfärdar tillstånd och har tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar. Tidigare har arbetet med VA-programmet pekats ut som viktigt. Det innebär att utföra inventering av äldre enskilda avlopp som finns i kommunen för att se om de lever upp till kraven för att minska övergödningen. Det är en önskad prioritering att satsa på tillsyn under 2025.

Nämnden har även tillsyn på enskilda vattentäkter. Anmälningsskyldighet för inrättande av enskilt vatten gäller i delar av kommunen enligt Knivsta kommuns lokala hälsoskydds- föreskrifter men vattenkvaliteten är den enskilda fastighetsägarens ansvar. Tillsynen av enskilt dricksvatten sker till största delen händelsestyrt då myndigheten agerar på klagomål eller när en olägenhet uppstår.

I ansökningsprocesserna för båda vatten och avlopp läggs mycket tid på kompletteringar i ärenden. Uppdaterad information och rutiner kan underlätta arbetet för både sökande och handläggare och spara tid. Havs- och vattenmyndighetens (HaV) krav på rapportering av anläggningar sker enligt 1 kap. 14 § Miljötillsyns-förordningen. Kommunerna är skyldiga att på begäran lämna den information som en tillsynsvägledande myndighet behöver för sin tillsynsvägledning. Det kräver arbete med att bygga upp register med den begärda informationen och införandet av system som saknas idag.

Prioriteringar:

- Hantera inkommande ärenden löpande.
- Skapa register enligt Havs- och vattenmyndighetens (HaV) direktiv. Ett arbete med register som byggs upp under flera år
- Ta fram processer, rutiner, mallar och checklistor för att underlätta för sökande.

- Lägga upp plan för tillsyn av avloppsanläggningar med start under 2025.

Uppgifter som inte genomförs:

- Tillsyn av vattentäcker
- Tillsyn av avloppsanläggningar
- Åtgärder för att minska övergödningen från avlopp

3.1.3 Områdesskydd

Nämnden har tillsyn av skyddade områden enligt strandskyddsreglerna och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder (Allemansrätten) och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter och att förvaltningsplaner följs så att områdena skyddas.

Endast akuta ärenden har hanteras under 2023 på grund av resursbrist. Under början av 2024 förstärks enheten med en konsult gällande svåra tillsynsfrågor. En inspektör ska utbildas i att hantera ansökningar av strandskydd.

Prioriteringar:

- Utbilda handläggare i strandskyddsansökningar.
- Ta in extern hjälp med tillsynsärenden som vi saknar kompetens.
- Handlägga inkommande ansökningar om tillstånd och dispens inom verksamhetsområdet.

Uppgifter som inte genomförs:

- Allt utöver ansökningar inom strandskydd
- Tillsyn av naturreservat

3.2 Hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir sjuka av till exempel inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar speciellt på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre eller verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och hygieniska verksamheter.

Fokus ligger på inkommande ärenden som klagomål på inomhusmiljö, buller och luftföroreningar med flera samt anmälningar som flytt och nystart av verksamheter. Projekten i fokus är kemikalier i varor för Kemikalieinspektionen (KemI) och tillsyn av tatueringar.

Prioriteringar:

- Utföra tillsyn efter enhetens arbetsdokument där samtliga H- (anmälningsspliktiga verksamheter) och UH-verksamheter (inte anmälningsspliktiga verksamheter) som är prioriterade finns med. Dessa är bland annat anmälningsspliktiga lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande samt icke-anmälningsspliktiga hotell, idrottsanläggningar.
- Fortsätta ha årlig tillsyn på badplatserna genom att badvattenprover tas och resultaten av badanalyser läggs ut på Havs- och Vattenmyndighetens hemsida.
- Delta i projekt under 2024 med fokus på kemikalier i varor och projekt med tatuerare.

Uppgifter som inte genomförs:

- Flerbostadshus, UH-verksamhet.

3.3 Livsmedelskontroll

Livsmedelskontrollen i Knivsta kommun strävar efter att alla ska få säkra livsmedel inklusive dricksvatten. De ska vara producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt där också informationen är enkel och korrekt.

Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande. Den främsta kontrollmetoden som används är inspektion. Revisioner görs vid behov under kommande år. En större mängd avvikelser kunde konstaterats efter pandemiåren jämfört med normalfallet vilket föranlett ett större behov av uppföljning i samband med de kontroller som gjorts efter pandemin. Planen är att de flesta verksamheter inom livsmedel- och dricksvattenområdena som ligger inom tillsynsintervallen ska få kontroll under 2024.

Samverkan inom livsmedels- och dricksvattensområdet kommer fortsättningsvis att ske genom Mitt Miljösamverkan. Knivsta kommun har deltagit i provtagningsprojekt inom livsmedelsområdet, detta kommer fortsätta under perioden 2024-2026 i mån av projekt.

De nya dricksvattenföreskrifterna trädde i kraft 2023 och arbetet fortsätter under 2024 med att följa upp kvarvarande dricksvattenanläggningar i kommunen.

Alla livsmedelsverksamheter ska klassas om för att gälla 2024. För att bli klara med alla verksamheter fortsätter arbetet under de första månaderna av 2024. Det har visat sig vara ett omfattande arbete då verksamheterna är osäkra på hur de ska fylla i och behöver hjälp och stöd i frågorna. Det är uppgifter som inte är debiterbara fullt ut.

Översyn och prioriteringar av vilka verksamheter som ska ha tillsyn under hösten. Utöver det fokuseras på ansökningar och klagomål.

Prioritering:

- Omklassa alla livsmedelsverksamheter
- Fortsätta kontrollen och riskklassningen av dricksvattenverksamheterna där en del av arbetet att begära in faroanalyser för att kunna fastställa provtagningsprogram för dricksvattenverksamheterna.
- Fortsätta ta fram och uppdatera processer, rutiner och mallar för livsmedels- och dricksvattenkontrollen.
- Kontrollera verksamheter prioriterade utifrån risk och hur länge sedan de hade tillsyn.

3.4 Alkohol och tobak m.fl.

Under 2023 har en inspektör från hälsoskyddsområdet utbildas i frågorna och kommer tillsammans med inspektör från livsmedelsområdet att ansvara för området. Yttre alkoholtillsyn på plats påbörjades 2023 och fortsätter under 2024. Utöver det fokuseras arbetet på inkommande ansökningar och tillstånd. I mån av tid kommer det ske inre tillsyn av verksamheter, d.v.s. kontroll av uppgifter som rör tillståndsinnehavaren. Under åren har det tillkommit arbetsuppgifter inom tobak, receptfria läkemedel och senast tobaksfria nikotinprodukter. Uppskattad tid för området har legat på 0,5 tjänst men enligt behovsutredningen ligger det högre, ca 0,75 tjänst. Det fördelas och prioriteras med livsmedel- och hälsoskyddsområdena vilket får utvärderas vid nästa tillsynsplan.

Inom tobaksfria nikotinprodukter och tobak handläggs händelsestyrda ärende så som ansökningar och klagomål.

Inom receptfria läkemedel planeras tillsyn under året förutom det som kommer in som händelsestyrt.

Uppgifter som inte genomförs:

- Endast i mån av tid kommer inre alkoholtillsyn ske (kontroll av uppgifter som rör tillståndsinnehavaren).